

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Κείμενο

[Υπερβαίνοντας τα στερεότυπα]

Οι Παραολυμπιακοί αγώνες είναι ένα από τα μεγαλύτερα αθλητικά γεγονότα, ενώ αποτελούν και μια μεγάλη διοργάνωση με πολλές συμμετοχές. Προσφέρουν υψηλού επιπέδου θέαμα, ενώ ταυτόχρονα έχουν τεράστια αξία παραδειγματισμού, καθώς και ιδιαίτερη βαρύτητα για τα **ιδεώδη** του αθλητισμού με ανεκτίμητη εκπαιδευτική σημασία. Η συμμετοχή του κόσμου στους Παραολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας ήταν μεγάλη, ενώ διαπιστώνουμε και αλλαγή της κοινωνικής αντιμετώπισης της αναπηρίας.

Ας εξετάσουμε, όμως, την πραγματικότητα πριν από τους Παραολυμπιακούς Αγώνες. Τότε η παρουσίαση των ατόμων με αναπηρία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης ήταν αποσπασματική. Επίσης, υπήρχε πολύ μικρή παρουσίαση στις εφημερίδες και στην τηλεόραση και με έντονο τρόπο γινόταν η προβολή **στερεοτύπων**, αφού στο μεγαλύτερο ποσοστό τους οι ειδήσεις, οι οποίες αναφέρονταν στην αναπηρία, ήταν αρνητικές. Κυρίως, εστίαζαν στα προβλήματα και στη δυστυχία που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία. Έτσι, οι αθλητές αντιμετωπίζονταν ως «ήρωες της ζωής». Μάλιστα, η φράση αυτή υπογραμμιζόταν διαρκώς, ενώ συνεχίζει να χρησιμοποιείται και σήμερα. Ακόμη, σε άρθρα αλλά και σε εκπομπές της τηλεόρασης παρουσιάζεται πάντοτε ως εξαιρετικό κατόρθωμα το γεγονός ότι κάποιος άνθρωπος με αναπηρία ασχολείται με τον αθλητισμό. Επομένως, δεν είναι σπουδαίο το ότι επιτυγχάνει μια σημαντική επίδοση ή ότι προπονείται συστηματικά, για να πετύχει τους στόχους του. Αυτό δε μετράει καθόλου. Αντίθετα, **έμφαση** δίνεται στο γεγονός ότι από τη στιγμή που ασχολείται με τον αθλητισμό γίνεται αυτόματα ένας ήρωας, ένας υπεραθλητής.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το ενδιαφέρον να προβληθούν τα θέματα **του Παραολυμπιακού Αθλητισμού** από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ήταν περιορισμένο πριν τους Αγώνες και φυσικά διαπιστώθηκε και πάλι η προτίμηση στις αρνητικές επιδόσεις ακόμη και στον αθλητισμό. Ήταν δηλαδή προτιμότερο να τονιστεί ότι κάποιοι αθλητές δεν κατάφεραν να πάνε σε κάποιο πρωτάθλημα ή ότι η Πολιτεία δε στηρίζει τους αθλητές, όπως θα έπρεπε, παρά να προβληθεί κάποια διάκριση, κάποιο εξαιρετικό επίτευγμα ενός αθλητή.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο αποτελεί το λεξιλόγιο με το οποίο παρουσιάζονται οι ειδήσεις, όταν γίνεται αναφορά σε άτομα με αναπηρία και σε αθλητές με αναπηρία. Αυτό που συνέβαινε συχνά πριν τους Παραολυμπιακούς Αγώνες είναι ότι οι αθλητές δεν αντιμετωπίζονταν ως αθλητές. Χρησιμοποιούνταν όροι, όπως «πρωταθλητές της ζωής», «αυτά τα παιδιά», ενώ ιδιαίτερα τονιζόταν η δύναμη της

θέλησης που είναι ένας παράγοντας εξίσου σημαντικός και στα άτομα χωρίς αναπηρία. Όμως, η δύναμη της θέλησης τονιζόταν υπέρμετρα, όταν γινόταν αναφορά στα άτομα με αναπηρία.

Μάλιστα, ιδιαίτερο βάρος δινόταν στο φορτισμένο λεξιλόγιο με εκφράσεις όπως «τραγικό θύμα», «καθηλωμένος στο αναπηρικό αμαξίδιο». Πρόκειται για μια φράση που υπονοεί ότι, αν κάποιος χρησιμοποιεί ένα αμαξίδιο, ταυτόχρονα καθλώνεται σ' αυτό. Όμως, η κατάσταση είναι διαφορετική. Το άτομο χρησιμοποιεί τα αμαξίδια ως μέσο, για να διευκολυνθεί η καθημερινή ζωή του. Δεν εξυπακούεται ότι κάποιος με αναπηρία «καρφώνεται» στο αμαξίδιο και δε σηκώνεται ποτέ ξανά απ' αυτό.

Επίσης, είναι ιδιαίτερα σημαντικό πως τα θέματα του αθλητισμού των αναπήρων αντιμετωπιζόνταν ως θέματα κοινωνικού χαρακτήρα. Δεν υπήρχε δηλαδή περίπτωση να καλυφθούν από αθλητικές εφημερίδες ή να ενταχθούν σε αθλητικά προγράμματα σχετικά με τον αθλητισμό. Μπορεί να είχαν αθλητικό χαρακτήρα, αλλά ο δημοσιογράφος που κάλυπτε τη διοργάνωση ήταν κυρίως από το κοινωνικό ρεπορτάζ και φυσικά και η κάλυψη είχε ανάλογο περιεχόμενο. Γινόταν αναφορά στο μελόδραμα και στην προσπάθεια να αναδειχτεί η κοινωνική δυσκολία που αντιμετωπίζει ο αθλητής αλλά και ένα άτομο με αναπηρία, ενώ έλειπε κάθε αναφορά στον αθλητισμό και στα αθλητικά **επιτεύγματα**. Πολλοί δημοσιογράφοι πρώτα κάνουν λεπτομερή περιγραφή της αναπηρίας και του τραγικού συμβάντος που προκάλεσε την αναπηρία στο άτομο και παρεμπιπτόντως αναφέρονται και στο γεγονός πως αυτός ο καημένος κάνει αθλητισμό. Φυσικά, με τον τρόπο που προβάλλεται η αναπηρία και οι αθλητές με αναπηρία γίνεται έντονη αναπαραγωγή των στερεοτύπων, ενώ παράλληλα ανατροφοδοτούνται και ενισχύονται προκαταλήψεις για τα άτομα με αναπηρία.

Σ. Κωστάρης (2006). Υπερβαίνοντας τα στερεότυπα. *Άτομα με αναπηρία και ΜΜΕ. Διεθνής Διημερίδα 19-20 Ιουνίου 2006*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας, 132-135 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80-100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, ποιο λεξιλόγιο χρησιμοποιούν οι δημοσιογράφοι στις ειδήσεις, όταν αναφέρονται σε άτομα και αθλητές με αναπηρία; (60-80 λέξεις).

(μονάδες 10)

B2. Να επισημάνετε με ποιες διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις επιτυγχάνεται η νοηματική συνοχή ανάμεσα στις παραγράφους του κειμένου.

(μονάδες 5)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να δημιουργήσετε μία πρόταση για κάθε λέξη ή φράση του κειμένου με την **έντονη γραφή: ιδεώδη, στερεοτύπων, έμφαση, Παραολυμπιακού Αθλητισμού, επιτεύγματα.** (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο, δηλαδή την πτώση, τον αριθμό, το πρόσωπο κ.λπ.).

(μονάδες 10)

Γ2.α. Να επισημάνετε στο κείμενο δύο παραδείγματα μεταφορικής/συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας.

(μονάδες 2)

Γ2.β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

(μονάδες 3)